

værd at prøve, hvor langt vi kan komme med det forslag, der ligger her, som er et forsøg på at åbne op uden at ødelægge den gode orden, vi har i dag.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Tingene hænger ikke sammen i det, ministeren siger.

Der bliver sagt, der kun er ganske få privatpraktiserende, men man er alligevel ikke interesseret i at åbne alt for meget op for den mulighed, for så kunne det jo resultere i, at de, der i dag går på de offentlige klinikker, ville søge over til de private.

Ordringen må vi endelig ikke ødelægges, siger ministeren, fordi det er verdens bedste. Ja, det er i hvert fald verdens længste ventelister.

Det, jeg endnu ikke har fået svar på, er, hvorfor jeg som borger i dette land kan få alle mulige former for hjælpemidler og selv vælge, om jeg vil have dem hos den offentlige leverandør, eller om jeg vil have dem hos forskellige private leverandører – bare ikke, når vi taler om høreapparater; det er lige præcis det eneste sted, hvor jeg som borger ikke selv kan få lov til at vælge, hvilket hjælpemiddel jeg vil have, og hvem jeg vil have til at levere det. Det har vi ikke fået svar på endnu.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Der er da mange hjælpemidler, hvor der ikke er den mulighed for frit valg. Det var jo lige præcis til et begrænset udbud af kropsnære, personlige hjælpemidler, at vi fik den bestemmelse om et frit valg, mens der er en lang række andre hjælpemidler, hvor der ikke af forskellige grunde er den mulighed i dag, bl.a. af hensyn til brugerne og af økonomiske hensyn, men det er jo ikke rigtigt, at der er den der fuldstændig frie valgmulighed for alle hjælpemidler.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette

forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 113:

Forslag til folketingsbeslutning om borgernes rettigheder.

Af Holger K. Nielsen (SF) m.fl.
(Fremsat 3/4 97).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Karen Jespersen):

Det forslag, vi her skal behandle, er et forslag, der går på tværs af mange forskellige ministerier, men hvor der er det samlede i det, at det er et forsøg på at give borgerne nogle mere klare rettigheder, både når det gælder sagsbehandling, og når det gælder indholdet i de enkelte ydelser.

Det kan ikke komme bag på mange, når jeg siger, at regeringen har stor sympati for mange af de tanker, der ligger i forslaget. Og det siger jeg, fordi mange af de konkrete forslag næsten direkte går igen i nogle af de lovforslag fra regeringen, som Folketinget netop nu behandler. Jeg tænker især på forslaget om retssikkerhed og administration.

Men vi kan ikke støtte forslaget, som det ligger her, fordi der på nogle punkter er nogle u hensigtsmæssige, firkantede krav til indholdet af de ydelser, folk kan få. Og der er også nogle ønsker, som det ville være meget svært at opfylde, når de skulle udmøntes i konkrete forslag. Det er jo ikke altid tilfældigt, at sådan et forslag bliver stillet som beslutningsforslag, for det kan nemlig tit være svært at udmønte det i en enkelt lovtækst.

Jeg synes selvfølgelig, det er utroligt glædeligt, at man på så mange punkter kan konstatere enighed mellem det, forslagsstillerne ønsker sig, og det, der ligger i bl.a. forslag til lov om retssikkerhed og social administration. Her tænker jeg på klare krav til sagsbehandlingen, krav om, at kommunerne skal give borgerne besked om, hvor lang ventetid der er på forskellige ydelser og sagsbehandlinger, hvor man skal give bor-

gerne skriftlig besked osv. Jeg kunne nævne flere andre eksempler, hvor der er et næsten direkte sammenfald, når det gælder den konkrete sagsbehandling på det sociale område.

Hvis vi så ser på de enkelte områder, foreslås det i beslutningsforslaget, at en række rettigheder sikres. Der er dagtilbudsområdet, som vi jo har snakket om utroligt mange gange, hvor det jo er et kommunalt ansvarsområde, og hvor regeringen har gjort sig store anstrengelser for at sørge for, at der bliver tilført flere midler til det område, der kan betyde, at borgerne er sikre på at kunne få en plads, når de har behov for at få deres barn passet. Og der bliver jo bygget utroligt mange daginstitutioner, dækningsgraden stiger betragteligt i de her år, og ventelisterne er faldende. Der er stadig væk omkring 16.000 på venteliste – viste de seneste tal – men vi bevæger os faktisk i retning af, at der er en plads til alle dem, der gerne vil have en plads.

Så jeg mener, det ville være lidt af et slag i luften og uhensigtsmæssigt, hvis vi på nuværende tidspunkt gik ind og lavede en formulering i loven om, at der skulle være denne pladsgaranti, for jeg mener, at kommunerne er på vej til selv at skabe den.

Jeg må også konstatere, at ønsket om, at de unge har ret til en uddannelse, meget langt hen ad vejen er ført ud i livet. Det er en meget vigtig ret at have ret til skolepraktik, hvis man er i gang med en erhvervsuddannelse. For de unge, som ønsker en videregående uddannelse, og for de unge, som ikke ønsker en egentlig teoretisk uddannelse, er der også sket en række forbedringer, forstået på den måde at antallet af uddannelsespladser er øget ganske betragteligt.

På ældreområdet er der også gennemført en række forbedringer, når vi snakker om retssikkerhed. Der er kommet et krav om, at den hjemmehjælp, man får tildelt, skal meddeles borgeren i form af en skriftlig afgørelse. Der er også kommet klageråd og ældreråd på området, som også skal medvirke til at styrke retssikkerheden og borgernes rettigheder i den enkelte kommune.

På sundhedsområdet er det rigtigt, at der er uacceptabelt lange ventetider, når det drejer sig om visse undersøgelser og behandlinger, og regeringen har også været i fuld gang med initiativer, der kan nedbringe ventetiden. Det er jo noget af det, der bl.a. har optaget Sygehuskommissionen, og er noget, som sundhedsministeren nu er i gang med at føre ud i livet.

På handicapområdet foreslår vi også i forslag til administrationsloven, at de amtskommunale brugerråd bliver videreført, og at de også kan komme til at fungere som klageråd på lige fod med de kommunale klageråd, når det drejer sig om hjemmehjælp.

Når det drejer sig om indsatsen for de sindslidende, har der været taget en meget lang række initiativer for at skabe de nødvendige tilbud til de sindslidende. Der bliver også i de enkelte lokalområder, de enkelte amter arbejdet med at få oprette dialogfora, dvs. steder, hvor de instanser, der har til opgave at sikre tilbud til de sindslidende, skal mødes og tale sammen for at sikre en ensartet, sammenhængende indsats i de kommuner, der ligger inden for et amt. Vi kan se, at det er en utrolig god idé med de dialogfora, som heldigvis også er ved at blive etableret i langt de fleste amter. Vi følger det nøje med henblik på at sikre, at der er den instans, som der skal være, for at kunne sikre et ordentligt servicetilbud over hele landet.

Så jeg vil til sidst sige, at jeg synes, at vi – også takket være et godt og bredt samarbejde i hele Folketinget – har taget hul på mange af de ting, som forslagsstillerne efterlyser. Og jeg mener, at mange af de mål, som ikke er opfyldt, vil man kunne komme ret langt med, hvis vi får vedtaget de forslag til sociale love, som Folketinget diskuterer i øjeblikket. Nogle af de ting, som står dér, er jo også inspireret af et samarbejde med SF, som er forslagsstiller til dette beslutningsforslag.

Så jeg synes, vi er inde i et godt og bredt samarbejde både omkring en bedre retssikkerhed, når det gælder sagsbehandlingen, og når det gælder et bedre indhold i de servicetilbud, borgerne får.

Jørn Pedersen (S):

Der er tale om et meget sympatisk forslag, når vi taler om B 113. Jeg synes jo, det er udtryk for meget kvalificeret oppositionspolitik, at man fra oppositionens side stiller forslag om borgernes rettigheder. Jeg erindrers først i 1990'erne, hvor vi havde en meget kvalificeret opposition, som vi bl.a. var en del af, at den også dengang stillede forslag om borgernes rettigheder. Så det anser jeg for at være et tegn på, at vi har en kvalificeret opposition her i Folketinget.

Så vil jeg komme ind på de enkelte dele, og sympatien forsvinder jo ikke, selv om vi kigger på de punkter, SF har stillet op: Man taler om en brugervenlig offentlig sektor og nævner infor-

mation som et vigtigt element. Det er vi enige i. Man taler om medindflydelse, skriftlige afgørelser, sagsbehandlingstider, åbningstider og større valgfrihed, og som socialministeren tidligere har sagt, så er store dele af disse punkter jo allerede omfattet i de forslag, der ligger, til en revision af bistandsloven.

Den næste hovedoverskrift er sikring af borgernes rettigheder. Der taler man om børnepasningsgaranti. Ingen i dette Ting kan jo være ubekendt med, at regeringen har det som et af sine klare mål.

Man taler om unges ret til uddannelses- og praktikplads. Vi skal jo ikke så lang tid tilbage, i slutningen af 1996, hvor bl.a. regeringen og SF indgik nogle aftaler om netop dette punkt, så dér strides vores synspunkter heller ikke.

Når vi taler om ældres ret til hjemmehjælp og ret til ældre- eller plejebolig, så kunne vi jo forleden dag se, at netop de initiativer, der er igangsat af regeringen på punktet ældreboliger og plejeboliger, ser ud, som om de virker næsten lige så hurtigt, som vi havde håbet på. Man taler her om nogle klare nedbringelser af ventetiderne, så det går i den rigtige retning.

Begrænsning af ventelister i sundhedssystemet har regeringen i hele sin levetid prioriteret højt. Man har hvert eneste år i forhold til amterne afsat ekstra ressourcer, og det agter man at fortsætte med at gøre, så det går også i den rigtige retning.

Når det gælder de psykisk og fysisk handicappede, er det jo ikke så længe siden, regeringen aftalte med amterne, at man nu skulle gøre en ekstra indsats, så det er også på plads. Og omkring narkomisbrugerne og andre misbrugere har vi ifølge satspuljeforliget for flere år tilbage sat mange millioner kroner af til det.

Så vi må konstatere, at regeringen er godt i gang på alle de områder, SF nævner.

SF siger så ganske fornuftigt: Vi kan ikke nå det hele på én gang. Der er Socialdemokratiet fuldstændig enig, og derfor agter vi at fortsætte den igangværende udvikling, ligesom vi agter at få vedtaget revisionen af bistandsloven. Det tror jeg er et meget, meget vigtigt element. Der foregår jo i øjeblikket meget konstruktive forhandlinger omkring revisionen af bistandsloven, og jeg vil da ikke undlade at nævne, at SF også her er en meget aktiv partner, der forsøger at sætte sit fingeraftryk på den, og det synes jeg er godt.

Så jeg må sige, at konklusionen er, at vi er godt på vej, vi har fat i mange af tingene, og

derfor synes jeg ikke, at vi her i dag skal vedtage beslutningsforslag nr. B 113.

For at følge SF's egen sprogbrug: Vi når det ikke i ét hug, men vi har nogle pejlemærker. SF nævner, at der er kommuneforhandlinger, og der er finanslovforhandlinger. Jeg tror, det ville være mere gavnligt, om vi i slutningen af dette år eller begyndelsen af næste gjorde status: Hvor er vi? Og så måske finder ud af, hvad vi skal gøre.

Alt, hvad der står i forslaget, er meget positivt. Vi ser med sympati på det, men vi synes ikke, tiden er inde til, at vi skal stemme for B 113.

Erik Larsen (V):

Når SF udsender valgoplæg, så plejer det at være trykt på mere farvestrålende papir, men man må jo bære lidt over med partiet. De har jo ikke de samme muligheder som regeringspartierne for at udsende farvestrålende sager.

Når det er sagt, så er også jeg positiv over for forskellige elementer og overskrifter i forslaget, nemlig de mange vigtige områder, som er nævnt omkring en brugervenlig offentlig sektor. Jeg vil dog mene, at der i forslaget til administrationslov, som vi i øjeblikket behandler her i Folketinget, er en lang række af de elementer til forbedring af den offentlige sektors indsats over for borgerne, og det er væsentlige elementer, som i høj grad sigter på at skabe bedre løsninger.

Jeg bliver selvfølgelig glad, når man i forslaget kommer til et afsnit, der hedder »Frit valg« – det lyder godt i mine ører – men bliver så utrolig skuffet, når jeg læser om, hvad det er for områder, hvor SF synes, at borgerne skal have et frit valg. Det begrænser sig i store træk til at bestemme, hvilken sagsbehandler man skal have inden for den offentlige sagsbehandling, og hvilken hjemmehjælper man vil have ind i sit hjem.

Der er ikke meget frit valg i det. Det var nogle af de temaer, som vi i Venstre ville have sat pris på at diskutere, altså et reelt frit valg mellem den offentlige service og alternative tilbud.

I forslagene her er der ikke nævnt noget om, hvad prisen er. Ved andre lejligheder her i Folketinget, hvor Venstre har fremsat beslutningsforslag på forskellige områder, har man fra SF's side næsten pr. automatik spurgt: Hvad koster det? Selv om der er sat økonomi ind i forslagene, så har man sat spørgsmålstegn ved økonomien, så det kunne jo være interessant at vide:

Hvad koster det her forslag, hvis det føres ud i sin fulde konsekvens? Det regner jeg ikke med vi får noget svar på i dag.

Der er selvfølgelig i en række af de servicetilbud, som SF nævner – bl.a. hospitalernes lange ventelister og indsatsen over for de psykisk syge og narkomanerne – grund til at sætte fokus på, at den offentlige opgaveløsning ikke er tilstrækkelig, men dér har Venstre nogle andre bud end dem, SF her kommer med.

Generelt er mange af de temaer, som SF rejser i det her beslutningsforslag, temaer, som indgår i de fire lovforslag, som vi i øjeblikket i forbindelse med en ændring af hele bistandsområdet behandler i Folketingets Socialudvalg. Jeg mener derfor, at det er dér, diskussionen om disse emner skal fortsætte, det er dér, vi skal behandle de områder, og derfor kan Venstre ikke støtte det fremsatte beslutningsforslag.

Vi mener, at vi, som ministeren var inde på, har en god tradition for her i Folketinget at stå sammen om de områder, vi her behandler. Vi har bl.a. også igennem satspuljeaftalerne nået en lang række gode resultater for nogle af de svage grupper, som dette forslag omhandler.

Karen Højte Jensen (KF):

Som det allerede er nævnt, har vi på det sociale område fire lovforslag til behandling i Socialudvalget. Der pågår nogle forhandlinger, og en del af de temaer, som SF her stiller forslag om, indgår i disse forhandlinger og drøftelser i udvalget. Derfor kan det måske undre, at man på dette tidspunkt fremsætter forslag, når man faktisk, som SF gør, sidder med ved forhandlingsbordet.

Jeg vil gerne sige, at noget af det, der er fremført i forslaget, har vi sympati for. Der er også noget, som vi må afvise, men jeg har ikke tænkt mig at gennemgå forslagens liste fra ende til anden.

Vi er naturligvis i Det Konservative Folkeparti – jeg tror da ikke, man kan finde nogen, der er modstander af det – optaget af, at vi har en brugervenlig offentlig sektor. Hvad ellers? Det bør vi da have. Og vi er da også indstillet på, at det bør forbedres, men jeg mener, at en række af de lovforslag, som jeg netop har nævnt, også imødekommer dette.

Vi ved jo også, at der på Indenrigsministeriets område gennem årene er sket nogle løft i retning af, at man skal forbedre servicen over for borgerne. Man skal informere, man skal lave målsætninger og meget andet, for at borgerne ved, hvad det er, politikerne har i sinde, og på den måde måske også kan blande sig.

Det er selvfølgelig klart, at borgerne ikke kan leve med, at de ikke får svar, at der går for lang tid, men alt det mener jeg faktisk man er i gang med at tage hånd om de steder, hvor man ikke allerede har gjort det.

Så har jeg selvfølgelig også hæftet mig ved – som jeg også hørte hr. Erik Larsen gjorde – SF's valgfrihed. Jeg må nok sige, at ambitionen ikke er stor. Hvis man går ud og spørger borgerne, er de faktisk langt mere optaget af, at de får den service, de gerne vil have. Om det så er det offentlige eller det er private, er de ikke særlig optaget af. De vil gerne have den service, som de nu har behov for. Og jeg synes, det er bagstræberisk, når SF her alene taler om valgfrihed inden for den offentlige sektor.

Hvis vi overhovedet vil noget med det, som vi også engang imellem hører SF sige, at det er personerne, der skal være centrum i det, der foretages, så mener vi, at der burde være – og vi mener noget med det – større valgfrihed, uanset om det er offentligt eller privat.

Så er der et punkt B, sikring af borgernes rettigheder på en række enkeltområder. Det er jo sådan, at også Det Konservative Folkeparti ofte fra denne talerstol har tilkendegivet synspunkter omkring de alt, alt for lange ventetider til hospitalsbehandling, og det er vi også kommet med reelle bud på. Vi har også været med i de debatter, der har været om at skabe bedre vilkår for ældre, og også når det drejer sig om de psykisk og de fysisk handicappede. Og da mener jeg faktisk, at på flere af disse her områder har der været bred politisk enighed om at gøre noget, så de får en bedre tilværelse.

Alt i alt må vi sige, at for en stor del af dette forslags indhold bliver der gjort noget ved det i forbindelse med de lovforslag, vi sidder og behandler, og vi må afvise dette beslutningsforslag.

Dorit Myltoft (RV):

Jeg vil som andre ordførere opfordre til, at man samler sig om det praktiske arbejde i forbindelse med forslaget til afløsning af bistandsloven i stedet for dette beslutningsforslag – ikke mindst i forslaget til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, hvori der er nogle af de samme intentioner, som SF ønsker fremmet med dette beslutningsforslag, dog således at ministerens lovforslag er bredere i sit sigte end de 3 punkter, som SF nævner under sit punkt A.

Når det drejer sig om punkt B, kan man fundere over, hvilken demokratioptfattelse der her ligger til grund. Det virker meget patriarkalsk at ønske en sikring af rettigheder på denne måde. Det er jo dog ikke de grundlovssikrede rettigheder, der er tale om. For mig harmonerer det dårligt med opfattelsen af det civile samfund med en åben beslutningsproces på grundlag af politisk debat i de relevante forsamlinger – f.eks. kommunalbestyrelser, bestyrelser for selvejende institutioner, brugerbestyrelser – kædet sammen med en bredere debat f.eks. i medier eller forsamlinger. Vælgermøder kunne jo være et eksempel.

Jeg er meget enig i bemærkningerne om den økonomiske ansvarlighed. Megen politisk debat drejer sig jo netop om prioriteringer bl.a. med hensyn til de økonomiske rammer.

Et af punkterne i forslaget drejer sig om de unges ret til uddannelse og praktikplads. Den hensigt er vi meget enig i. Undervisningsministeren fremlagde for et par år siden en redegørelse herom, og på den baggrund er der sat meget i gang, som allerede har givet mærkbare resultater, sådan at vi nu er nede på 15-20 pct. af en ungdomsårgang, der ikke kommer i gang med en ungdomsuddannelse, mod tidligere en 1/3.

Temaerne er vigtige, men de bør behandles hver for sig og ikke sådan klumpet sammen. Det Radikale Venstre kan ikke støtte beslutningsforlaget.

Tom Behnke (FP):

Fremskridtspartiet er til gengæld meget positiv over for beslutningsforlaget. Vi synes, at det er et rigtig godt forslag, som SF har fået lavet her.

Vi synes, ligesom da vi i sidste uge behandlede forslaget fra Venstre om retssikkerhed, hvor man dér havde listet nogle punkter op og sagt, at det er her, vi synes, man skal satse; der er nogle overskrifter, og det er det, det handler om; det er det, vi skal tale om, og det er det, vi skal satse på. Det er vi i Fremskridtspartiet meget enige i, og vi er meget enige i de punkter, man fra SF's side har valgt – næsten da. Det vil jeg vende tilbage til.

Men for det første synes vi, det er rigtigt at sige, at borgerne skal have krav på relevant og forståelig information, at man har en vis grad af medindflydelse – man kan ikke have 100 pct. medindflydelse, men i hvert fald at man bliver taget med på råd: hvad synes borgeren selv ville være den bedste løsning. Man kunne i det mindste spørge.

Og det tredje punkt, som også er meget vigtigt, er det med, at man så giver nogle skriftlige afgørelser, og at det ikke bare er et svar i en telefon, som man så måske ikke kan forholde sig til, men at man får det sort på hvidt, så kan man se det, og så kan man læse det igen, og hvis ikke man helt har forstået det, så kan man altid lige spørge naboen, om naboen læser det på samme måde. Og er der så stadig væk problemer, så må man vende tilbage, men så har man det sort på hvidt, og så kan man se, hvad kommunen eller amtet har sagt eller ikke har sagt. Det er også vigtigt, at sagsbehandlingstiderne kommer under lup, at vi får gjort noget ved dem.

Åbningstiderne: Jeg har også altid undret mig over, at åbningstiderne i det offentlige stort set er indrettet på, at man er arbejdsløs. Der er ikke mange af dem, der har arbejde, som er i stand til at komme i den åbningstid, som det offentlige normalt har, og det er egentlig ikke særlig hensigtsmæssigt. Det offentlige skal også være til for de arbejdsløse, men det skal ikke kun være til for dem, der har mulighed for at komme i de åbningstider.

Det er også ret væsentligt for os, at der bliver en valgfrihed inden for den offentlige sektor. Valgfrihed, når vi f.eks. taler om sundhedssektoren, når vi taler om børnepasning. Der kunne være en masse andre områder, man kunne nævne. Dér synes vi, det er vigtigt og rigtigt, at der er en valgfrihed, for det gør alt andet lige, at de forskellige institutioner vil oppe sig i forhold til at holde på borgerne.

Når vi så kommer ned til rettighederne, er vi meget enige i, at sådan noget som hjemmehjælp, plejehjemsboliger er områder, hvor der bør være retsgaranti for, at man har krav på at få den hjemmehjælp, man har brug for. Vi er også meget enige i, at man skal have en ordentlig behandling på sygehusene, og at ventelisterne skal væk.

Fremskridtspartiet har flere gange stillet forslag her i Folketinget om, hvordan man kunne komme af med ventelisterne. Der har ikke altid været flertal for det. Der har faktisk aldrig været flertal for, at man sådan seriøst går ind og tager fat i ventelisterne og får dem fjernet. Det er vi kede af i Fremskridtspartiet, men vi vil selvfølgelig genfremsætte vores forslag i sympati med dem, der står på ventelisterne.

Så er der også det med rettigheder for psykisk og fysisk handicappede. Det synes vi er diskuteret meget i Folketinget, men det er også væsentligt, når man remser de forskellige punkter op her – de 12 punkter i alt – at det bliver nævnt.

Det sidste punkt, der er nævnt derovre, er ret til relevante tilbud for narkomaner og andre misbrugere. Det er jo en af de kæphesten, som jeg har redet i Folketinget, siden jeg blev valgt ind, dvs. at i mere end 6 år har jeg prøvet at slå et slag for narkomanerne og narkomanernes ret til at komme ind og få en behandling, så de bliver stoffri.

Alle ville jo stejle og gå i protest, hvis man på skadestuen, hvor der kommer 2 ind hver med et brækket ben, meddeler den ene: Vi har desværre ikke tid i dag. Du må komme igen om 3 måneder, så kan vi tale om tingene. Det er det, man gør over for narkomanerne, når de kommer og beder om hjælp. De står faktisk i en situation, hvor man ikke ved, om de dør, inden der er gået de 3 måneder, og så siger man: Vi har desværre ikke tid i dag. Kom igen om 3 måneder. Og selv om de kommer igen om tre måneder, er det end ikke sikkert, at der er et behandlingstilbud til den tid. Vi synes, det er usselt, som man behandler nogle af de svageste i vores samfund.

Så er der 2 punkter, jeg sprang over. Det er, fordi vi i Fremskridtspartiet kun er enige i 83 pct. af SF's forslag. De sidste 17 pct. – det er det omkring børnepasningsgarantien med ret til plads i pædagogisk dagtilbud – kan vi i Fremskridtspartiet naturligvis ikke være med på. Vi synes, det havde været bedre, om man havde skrevet, at børn har ret til 2 forældre, og børn har ret til tid med deres forældre. Det synes vi ville være rigtig godt. Det ville være rigtig godt, for forældrene er verdens bedste forældre, det er der ingen tvivl om. Ingen andre kan træde ind i forældrenes rolle og erstatte dem, og derfor burde man egentlig have sagt, at børn har ret til 2 forældre.

Det andet punkt, der står der, er om unges ret til uddannelse og praktikplads. Det har vi i Fremskridtspartiet lidt problemer med, for i det øjeblik man taler om rettigheder, er der nogle andre, der har pligt til at stille det til rådighed. Og hvis jeg har ret til en praktikplads, så må der alt andet lige være nogle andre, der har pligt til at stille en praktikplads til rådighed for mig.

Vi har i Fremskridtspartiet svært ved at se, hvordan man kan gå ud og forpligte erhvervs-livet til, at de til enhver tid skal stille det antal praktikpladser til rådighed, der er behov for. Vi har lidt svært ved at se, hvordan man vil gennemføre det. Tanken er sådan set god nok, men vi har svært ved at se, hvordan man vil gennemføre det.

Det samme gør sig gældende, når vi taler om uddannelserne. Det skal ikke være sådan, at man bare har ret til og krav på enhver form for uddannelse. Der må være rimelighed i tingene, dels ved at vi sørger for, at det er de bedst kvalificerede, der kommer ind på de forskellige uddannelser, men også ved at der er arbejde til dem, når de er færdige med uddannelsen. Der er ikke meget glæde ved at blive uddannet til arbejdsløshed.

Bruno Jerup (EL):

Det er et meget sympatisk beslutningsforslag, vi har til behandling her fra SF. Det indeholder en lang række sentenser, som man også kan genfinde i Enhedslistens politiske grundlag. Det vil vi sådan set gerne være med til at støtte, så derfor har vi tænkt os at stemme for det foreliggende forslag.

Vi vil gerne være med til at lave en offentlig sektor, som er mere brugervenlig. Det vil vel i øvrigt være svært at finde nogen – også i denne her sal – der ikke vil sige det, men vi synes, at forslagsstillerne overser et vigtigt element, hvis et sådant projekt skal lykkes:

Den allervigtigste forudsætning for, at den offentlige sektor kan blive brugervenlig, er, at de ansatte, der skal betjene borgerne, har arbejdsforhold, der gør det muligt at optræde brugervenligt. Et veluddannet personale med løbende adgang til efteruddannelse og nogle personalenormeringer, der gør det muligt for personalet at arbejde i overensstemmelse med gængse etikregler, er nødvendige, hvis brugervenligheden skal i højsædet.

F.eks. giver et generelt krav om skriftlig afgørelse ikke nødvendigvis bedre service, for hvis Socialforvaltningens sagsbehandlere, der i forvejen lever med en evig frustration over, at de ikke har tid nok til at tale med borgerne og slet ikke har tid til opsøgende og forebyggende arbejde, nu skal til at skrive f.eks. 30 afgørelsesbreve mere om ugen, så kan konsekvensen meget let blive, at det bliver til endnu mindre dialog og mindre diskussion med brugerne, og det vil sige, at man er nødt til at kombinere de ting.

Omkring børnepasningsgarantien må vi sige ja tak, det går vi også ind for. Men vi kan nu bedre lide den sidste del af formuleringen i punktet om, at alle børn har ret til et pædagogisk dagtilbud. Men målet for os er mere end at skaffe pladser nok. Der er i høj grad brug for krav til den fysiske indretning, og et areal på

under 2 m² pr. barn er ikke meget til aktiv leg og udfoldelse.

Vi kan i den forbindelse henvise til, at vi har stillet et beslutningsforslag, B 18, hvor vi lægger op til, at der kommer en stramning på det her område bl.a. i forhold til, at arbejdsmiljøloven skal fungere også på det her område.

Derudover skal der være økonomisk basis for indkøb af materialer, ekskursioner, kolonier og fuld bespisning. Der skal fastsættes formål, som sikrer, at institutionen kan give rum og muligheder for udvikling og oplevelser og indlæring, og det er også nogle af de tanker, der faktisk ligger i det lovforslag, som er under behandling for øjeblikket omkring social service.

De elementer hilser vi velkommen i det forslag. Det vil i sig selv i hvert fald definere nogle krav til uddannelsen og til normeringen af personalet, hvis man følger det op.

Unges ret til uddannelse og praktikpladser: Hvis det skal lykkes, så kræver det mere end udbygning og omstilling af uddannelsessystemet for at modsvare de unges behov. Det kræver også, at der bliver taget hånd f.eks. om de unges økonomiske situation. Altså man kan ikke tage et enkelt element ud, man er nødt til måske også at se det i en helhed i forhold til, hvordan de unges situation er i dag.

Vi er enige i, at der skal skabes en reel retssikkerhed på hjemmehjælpsområdet. Vi har ved flere lejligheder peget på, at man kan definere, hvilke hjemmehjælpsydelse der som minimum skal findes i de kommunale sortimenter, og f.eks. lade tildelingskriteriet være, at man har ret til de ydelser i sortimentet, man ikke selv kan udføre. Derudover skal der være reel ankeadgang.

Målsætningen for ældre på plejeboligområdet skal være, at det er den ældre, der visiterer sig selv, og altså i realiteten selv bestemmer, hvor han eller hun vil bo, eller sagt med andre ord: Når den ældre definerer et behov for en ældrebolig, skal den ældre også have den tildelt.

Sundhedsvæsenet har brug for tilførsel af ekstra økonomiske ressourcer, hvis ventelisterne skal begrænses. Det har vi også ved forskellige lejligheder peget på. Derudover bør der sættes mere på den forebyggende del og arbejdes med dialog med brugerne.

De 2 sidste punkter handler om rettigheder for psykisk og fysisk handicappede og relevante tilbud for narkomaner og andre misbrugere. For begge områder gælder vel, at hvis det lovgivningsmæssige krav om det nødvendige antal

pladser blev defineret, så det rent faktisk betød det antal pladser, der er behov for, ville vi være nået et langt stykke ad vejen.

Vi har intet at indvende imod ideen om, at kommunerne skal udarbejde handicappolitiske planer, hvis der er behov for sådanne, men vi formoder, at dette til dels er dækket ind via de kommunale socialplaner. Vi ved godt, at handicappolitik også handler om f.eks. beskæftigelse, kultur og boligpolitik, men vi er enige i, at i forhold til misbrugere skal der være et tilbud, som også hr. Tom Behnke var inde på.

Men samlet set indstiller Enhedslisten det foreliggende beslutningsforslag til vedtagelse.

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg skal takke for de sympatiske bemærkninger, der har været til dette beslutningsforslag. Selv om jeg ikke kan konstatere et flertal for det her i dag, er jeg glad for, at der er så stor interesse for det.

Hr. Jørn Pedersen havde fuldstændig ret i, at vi er kraftigt inspireret af, at der engang var en kvalificeret opposition. Det er fuldstændig rigtigt, at Socialdemokratiet i 1991 fremsatte et forslag med en tilsvarende overskrift. Dengang blev forslaget afvist af den daværende regering. Jeg kan huske, at den daværende kvalificerede opposition dengang kaldte regeringen for meget ukvalificeret, fordi den afviste forslaget. Fordi den nuværende regering afviser et forslag, som den daværende opposition – altså den nuværende regering – stillede, får det ikke mig til at sige, at regeringen er ukvalificeret.

Men alligevel er det klart, at vi var kraftigt inspireret af de tanker, og det er fuldstændig rigtigt, at det er vigtigt, at man nu tager en debat om hele velfærdssamfundet på det grundlag. Man diskuterer ofte velfærdssamfundets fremtid ud fra nogle meget teknokratiske forudsætninger og forskellige sektorinteresser, hvor økonomer og forskellige ministerier har interesser i forhold til hinanden og i forhold til velfærdssamfundets udvikling.

Jeg synes, det er vigtigt, at vi vender det om og ser på det nedefra og spørger: Hvordan kan vi egentlig opbygge et velfærdssamfund, der kan tilfredsstille de behov, som borgerne har? Det er vigtigt, at man vender det om og begynder at tænke på den måde, og det er også et af formålene, tror jeg, både med det forslag, den daværende kvalificerede opposition fremsatte, og det, som vi fremsætter her i dag. Vi vender debatten en smule om.

Så bliver der sagt fra konservativ side, at det er mærkeligt, at vi fremsætter dette forslag, når der nu er forhandling om bilstandsloven. Den konservative ordfører har ikke forstået, at det drejer sig om at få en tværgående diskussion af disse ting.

Det er jo fuldstændig rigtigt, som det blev sagt af ministeren, at det her går på tværs af forskellige ministerier. Det er ikke specielt et socialministerielt forslag, for det er vigtigt, at vi får en mere tværgående debat om, hvad vi kan gøre i forhold til den offentlige sektor på forskellige områder, både i forhold til sociallovgivningen og også i forhold til andre former for lovgivning, som måtte være på disse områder. Det er vores hensigt med dette forslag.

Jeg er helt med på, at der på de enkelte områder er sket noget, og at der er forhandlinger i gang. Jeg håber også, at man kommer videre i disse forhandlinger, men det, vi har ønsket, er at få et samlet grundlag for diskussionen, at få, kan man sige, en velfærdssamfundsgrundlov, hvor vi tager udgangspunkt i, hvad borgernes rettigheder er.

Jeg håber, at forslaget kan give anledning til en yderligere diskussion om det under udvalgsarbejdet og andre steder, og derfor er jeg glad for, at der trods alt har været en sympatisk indstilling til de fleste elementer i vores forslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Skatteministeren (Carsten Koch) har meddelt mig, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om registreringsafgift af motorkøretøjer m.v. og lov om vægtafgift af motorkøretøjer m.v. (Omlægning af varebilbeskatningen m.v.).
(Lovforslag nr. L 252).

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af visse flyrejser. (Passagerafgift på indenrigsfly).
(Lovforslag nr. L 253).

Forslag til lov om ændring af lov om energi-afgift af mineralolieprodukter m.v. og lov om afgift af naturgas og bygas. (Afgiftsdifferentiering af benzinafgiften efter benzenindhold m.v.).
(Lovforslag nr. L 254).

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmarkedsfonde. (Ophævelse af loftet over bidragssatsen til Dagpengefonden).
(Lovforslag nr. L 255).

Justitsministeren (Frank Jensen) har meddelt mig, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af retsafgiftsloven. (Forhøjelse af tinglysningsafgiften).
(Lovforslag nr. L 256).

Medlemmer af Folketinget Helle Degn (S), Jens Hald Madsen (V), Anne Birgitte Lundholt (KF), Steen Gade (SF), Jørgen Estrup (RV), Annette Just (FP), Keld Albrechtsen (EL), Arne Melchior (CD) og Pia Kjærsgaard (DF) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til udenrigsministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om den udvikling, der er sket i den danske Øststøttepolitik?«
(Forespørgsel nr. F 70).

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 7. maj 1997, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 18.35